

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 15.9.2003
KOM(2003) 544 endelig

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET
OG EUROPA-PARLAMENTET**

Kommissionens årsrapport om det særlige administrative område Hongkong

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning.....	3
2.	Bekræftelse og virkeliggørelse af princippet om 'ét land - to systemer'	3
3.	Institutionernes udvikling	5
4.	Udviklingen inden for lovgivningen	7
5.	Forsamlings- og demonstrationsfrihed	10
6.	Økonomien.....	11
7.	Relationerne mellem Den Europæiske Union og Hongkong.....	13
8.	Konklusion.....	15

2002-årsrapport om HONGKONG

1. INDLEDNING

Formålet med denne rapport er det samme som i Kommissionens tidligere årsrapporter, nemlig at gøre rede for hvordan udviklingen i det særlige administrative område Hongkong (HKSAR) forløber, og for relationerne mellem Hongkong og Den Europæiske Union.

Rapporten indeholder en undersøgelse af hvor store fremskridt der er i gjort i virkeliggørelsen af princippet om 'ét land - to systemer', samt redegørelser for forholdene på lovgivnings- og institutionsområdet og med hensyn til individets rettigheder, således som fastsat i Kommissionens mandat. Der gives også en vurdering af den økonomiske udvikling og en redegørelse for de vigtigste aspekter af de indbyrdes relationer mellem EU og Hongkong.

2. BEKRÆFTELSE OG VIRKELIGGØRELSE AF PRINCIPPET OM 'ÉT LAND - TO SYSTEMER'

– *Bekræftelse af princippet*

Den centrale folkeregning i Beijing har i alle sine officielle udtalelser bakket op om princippet om 'ét land - to systemer'. Premierminister Zhu Ronghi udtalte i en tale til Den Nationale Folkekongres (NPC) den 5. marts 2002 følgende:

" 'Ét land - to systemer' princippet og grundloven for de særlige administrative områder Hongkong og Macao har vor fulde opbakning. Det er vor faste og ufravigelige målsætning at bevare disse områders stabilitet, velfærd og udvikling også på længere sigt. Hongkongs og Macaos regeringsledere og regeringer vil fortsat have centralregeringens fulde støtte i deres bestræbelser på at forvalte disse regioner i overensstemmelse med lovgivningen; centralregeringen tilstræber en yderligere udbygning af udvekslingen og samarbejdet mellem Hongkong og Macao og Kina på det økonomiske, handelsmæssige, videnskabelige, teknologiske, kulturelle og uddannelsesmæssige område. Vi har fuld tillid til Hongkongs og Macaos fremtid."

Præsident Jiang Zemin udtalte følgende i en tale som han holdt i forbindelse med festlighederne den 1. juli omkring femårsdagen for Hongkongs tilbagevenden til Kina og indledningen af HKSAR-regeringens 2. embedsperiode: "Kort sagt, hvad vi har lært gennem de seneste fem år, er at 'Ét land - to systemer' politikken og Hongkongs grundlov under alle omstændigheder må realiseres så dækkende og så nøje som muligt".

– *Virkeliggørelse af princippet*

• *Falun gong-bevægelsen*

Falun gong-bevægelsen, en officielt registreret gruppe i Hongkong, kan fortsat frit praktisere; dette sker undertiden også i lokaler der administreres af regeringens departementer (departementet for fritid og kultur).

Bevægelsens aktivitet og dens sit-in demonstration uden for Centralregeringens forbindelseskantor den 16. marts blev imidlertid betragtet som et opløb der forstyrrede den offentlige ro og orden. Politiet fjernede 16 falun-gong-demonstranter - bl.a. 4 medlemmer fra Schweiz. Både politi og demonstranter hævdede at være blevet udsat for vold i denne forbindelse.

De 16 demonstranter blev senere arresteret og anklaget for opløb eller brug af vold. Retssagen, der begyndte den 16. juni, blev overværet af 30 tilhængere af falun-gong bevægelsen og en repræsentant fra det schweiziske konsulat i Hongkong. Ved dommen, der blev afsagt midt i august, blev alle 16 anklagede kendt skyldige i forstyrrelse af den offentlige ro og orden. Tre blev dømt for vold mod politiet. De fik bøder på mellem 1300 HKD og 3800 HKD, hvilket er langt under maksimumsstraffen.

Dommeren konstaterede i sin kendelse at retten til at protestere og demonstrere ikke er absolut, og at udøvelsen af denne ret indebærer en vanskelig balancegang. Han fastslog at arrestationerne var lovlige i og med at de 16 anklagede havde ignoreret gentagne påbud, og at politiet havde opført sig rimeligt og fornuftigt ved at bede demonstranterne flytte sig.

- *Opholdsret*

Den højeste appeldomstol (Court of Final Appeal) afsagde den 29. januar 1999 en dom hvori den gav en bred definition af hvilken ret kinesere fra fastlandet har til at bosætte sig i Hongkong. Det stående udvalg under den nationale folkekongres omstødte i juni 1999 denne domstols fortolkning, efter anmodning fra Hongkongs regering.

Der indløb appel fra 5073 personer som mente at de befandt sig i samme situation som parterne i sagen af 29. januar 1999; de mente på baggrund af appelrettens dom at deres ansøgning om opholdsret burde tages op igen.

Den højeste appeldomstol afsagde den 10. januar 2002 en ny dom (en flertalskendelse 4:1) hvori de fleste ansøgninger om opholdstilladelse blev afvist. Domstolen anerkendte dog at flere hundrede ansøgere kunne gøre 'berettigede forventninger' gældende eftersom regeringsdepartementerne havde afgivet forskellige forsikringer, og at disse ansøgere burde være berettiget til opholdstilladelse som parterne i domstolens afgørelse af 29. januar. Den femte dommer gav udtryk for den opfattelse at begrebet 'berettigede forventninger' burde komme alle ansøgere til gode.

Domstolens flertalsafgørelse blev hilst velkommen af akademikere, sagførere og regeringen; visse politiske og forskellige sociale organisationer tilskyndede dog regeringen til at indrømme alle ansøgere opholdsret af humanitære årsager. Hongkongs regering besluttede at henholde sig til appelrettens dom, idet den dog i forening med myndighederne på fastlandet indrømmede en vis henstand, således at afviste personer ikke ville blive sat under anklage for ulovlig indvandring til Hongkong eller overskridelse af fristen for deres opholdstilladelse, hvis blot de vendte tilbage til fastlandet senest ved udgangen af marts. Mange af de afviste personer vendte hjem inden udløbet af fristen den 31. marts. Personer der søgte at blive i Hongkong illegalt, blev fjernet af regeringen.

De vigtigste retsprincipper for behandling af sager om opholdstilladelse er blevet fastlagt i Den Højeste Appeldomstols afgørelse af 10. januar. Dette kan bidrage til at undgå fremtidige sager om opholdsret.

3. INSTITUTIONERNES UDVIKLING

– *Valg af regeringslederen for endnu en embedsperiode*

Regeringslederen Tung Chee-hwa var den eneste lovligt opstillede kandidat ved Hongkongs 2. valg af regeringsleder. Hans opstilling blev bakket op af 714 af de 800 medlemmer af valgkomitéen. Andre kandidater var reelt udelukket, da opstilling skal støttes af mindst 100 medlemmer, jf. den i 2001 vedtagne lov om valg af regeringsleder. Tung Chee-hwa blev derfor ved udgangen af februar udpeget som regeringsleder for endnu en embedsperiode, uden nogen formel afstemning.

Margaret Ng, et medlem af den lovgivende forsamling, som repræsenterer den juridiske profession, tilskyndede alle demokratiske bevægelser til at gå sammen og til øjeblikkeligt at gå i gang med forberedelsen af det tredje regeringsledervalg. Hun undskyldte på de demokratiske partiers vegne over for Hongkongs befolkning at disse partier ikke havde deltaget i det 2. valg: de havde haft en længere debat om hvorvidt de burde deltage i valget, men fristen for opstilling af kandidater var blevet overskredet.

– *Indførelse af et nyt ansvarlighedsfremmende system*

Som allerede bebudet i den årlige programtale i 2000 og 2001, gjorde regeringslederen den 17. april 2002 rede for et nyt ansvarlighedsfremmende system som skal gælde for regeringens medlemmer. Denne nye ordning indebærer at regeringsdepartementerne fremover ledes, ikke af højtstående embedsmænd, men af politisk udnævnte ministre. Deres embedsperiode udløber samtidig med regeringslederens embedsperiode; de er ansvarlige over for regeringslederen både med hensyn til politikken udformning og dens konkrete gennemførelse. De kan drages til ansvar, dvs. de kan afsættes, hvis politikken slår alvorligt fejl, hvis implementeringen giver anledning til væsentlige problemer, eller hvis de gør sig skyldige i alvorlige personlige forsømmelser.

Det nye system har ifølge regeringslederens oplysninger følgende konsekvenser:

- samtlige ministre bliver medlem af regeringsrådet (Executive Council - ExCo). Formålet med dette råd, hvis medlemskreds også omfatter repræsentanter for befolkningen og visse medlemmer af den lovgivende myndighed, er at rådgive regeringslederen
- de øverste civile embedsmænd i regeringsdepartementerne får titel af departementschef. De er kun ansvarlige for gennemførelsen af politikken, ikke som tidligere for dens udformning
- regeringen vil søge at forbedre samarbejdet med den lovgivende myndighed. Alle ministre kommer til at arbejde personligt sammen med medlemmerne af lovgivningsrådet (Legislative Council - LegCo) for at vinde deres støtte til regeringens politik og andre initiativer.

Efter en drøftelse af den nye ordning fremsatte akademikerne, medierne og medlemmerne af lovgivningsrådet det forslag at nye ministre også burde kunne drages til ansvar over for lovgivningsrådet på den måde at de inden deres udnævnelse skulle godkendes af rådet, og love at gå af i tilfælde af et mistillidsvotum. Den 29. maj vedtog lovgivningsrådet imidlertid et regeringsforslag hvori det bakker op om den nye ordning i uændret form. Efter at have indhentet centralregeringens godkendelse gav regeringslederen den 24. juni meddelelse om den nye regerings sammensætning. Den nye regering tiltrådte den 1. juli, hvor også regeringslederens 2. embedsperiode begyndte.

Det blev allerede i løbet af det første halvår klart at regeringsmedlemmerne var begyndt at tage større hensyn til den offentlige opinion og lovgivningsrådets mening. Nogle af regeringsmedlemmerne udtalte sig således offentligt om politiske anliggender, tilsyneladende uden nogen forudgående koordination med regeringsrådet. Efter at et regeringsrådsmedlem havde fremsat en offentlig protest, indkaldte regeringslederen til flere strategi- og koordineringsmøder for at sikre en mere samstemmende kurs i den nye regerings udtalelser.

Som følge af indførelsen af det nye ansvarlighedsfremmende system den 1. juli måtte regeringslederens programtale, der traditionelt holdes i oktober, udsættes til januar 2003.

– *Demokratiseringstempo*

Det følger af grundloven at regeringslederen og medlemmerne af det lovgivende råd - efter at dette spørgsmål er taget op til behandling i 2007 - skal udpeges på grundlag af almindelig valget. Dette er det erklærede 'endelige mål' i grundloven. Et interview med Kinas vicepremierminister Qian Qichen i South China Morning Post i slutningen af juni udløste imidlertid bekymring med hensyn til hvor seriøst centralregeringen og Hongkongs regering bakker op om dette sigte.

Vicepremierministeren tilskyndede nemlig Hongkong til 'at afstikke sin egen bane for udviklingen med udgangspunkt i de konkrete forhold, og at sikre en gradvis udvikling', og til at undgå 'blindt at efterligne andre lande'. Han gav det indtryk at han afviste almindelig stemmeret idet han udtalte at det nuværende valgsystem burde bevares eftersom den nugældende ordning, der bygger på valg af repræsentanter for bestemte samfundsgrupper, 'på en effektiv og velafbalanceret måde sikrede at folk fra alle befolkningslag kunne deltage i det offentlige liv'. Kontroversen blev imidlertid ikke mindre af at Vicepremierministerens udtalelser tilsyneladende bakkedes op af førsteminister Donald Tsang som udtalte at valg burde organiseres på grundlag af en 'hjemlig' ordning, og at den nok burde være repræsentativ, men ikke nødvendigvis en simpel efterligning af det engelske eller det amerikanske system.

Formanden for det demokratiske parti, Martin Lee, udtalte af vicepremierministerens udtalelse var en 'tilsidesættelse eller krænkelse af grundloven', medens lederne af andre partier, som f.eks. Ambrose Lau for 'Hong Kong Progressive Alliance' og Eric Li for den såkaldte 'Breakfast Group' mente at vicepremierministerens bemærkninger kun var dennes 'personlige mening' og ikke ville komme til at berøre Hongkong-befolkningens ret til selv at bestemme sin forfatning.

Stephen Lam, på daværende tidspunkt designeret minister for forfatningsanliggender, sagde at regeringen ville undersøge dette forfatningsanliggende 'på baggrund af grundloven' og princippet om 'ét land - to systemer'. Men da repræsentanter for de demokratiske grupper ved udgangen af juli forelagde regeringslederen et forslag til grundlovsændring med indførelse af almindelig valgret, var svaret fra Stephen Lam at regeringen ikke havde nogen fast dagsorden for en offentlig høring herom, men at den ville sørge for at en sådan høring blev afviklet i god tid inden 2007.

– ***Forslag om tilskud til parlamentsvalg***

Da der skal afholdes parlamentsvalg i 2004, foreslog ministeren for forfatningsanliggender i december at staten skulle yde et valgkampstilskud til kandidater der vælges, eller som får 5 % af stemmerne eller derover. Kandidaterne skulle have et tilskud på 10 HKD pr. stemme, op til et maksimum svarende til halvdelen af de samlede udgifter. Formålet er at tilskynde de politiske partier og uafhængige kandidater til at deltage i valgprocessen.

Dette forslag fik en god modtagelse hos Hongkongs politiske partier. Regeringen har imidlertid udtalt at det vil være ukorrekt at lave en lov for de politiske partier.

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber hilser med tilfredshed idéen om at yde tilskud til valgkampen, da dette vil tilskynde flere Hongkong-borgere til at deltage i demokratiseringsprocessen.

4. UDVIKLINGEN INDEN FOR LOVGIVNINGEN

– ***Grundlovens artikel 23***

Hongkong-regeringens sikkerhedskontor offentliggjorde den 24. september 2002 et høringsoplæg med forslag til lov om iværksættelse af grundlovens artikel 23. I henhold til denne skal Hongkong 'selv ved lov forbyde enhver form for forræderi, løsrivelse, oprør eller undergravende virksomhed over for Centralregeringen'. Artiklen omhandler også statshemmeligheder og udenlandske politiske organisationers virke i Hongkong.

Mange af de punkter der rejses af artikel 23, er politisk ømtålelige. Lige siden grundloven blev offentliggjort i 1990 og iværksat i juli 1997, har der hersket bekymring med hensyn til gennemførelsen af artikel 23. I de første fem år efter overdragelsen blev der ikke taget skridt til at gennemføre lovgivning vedrørende artikel 23. I denne periode var det vigtigere at sikre en glat omlægning og indførelse af princippet om 'ét land - to systemer'. Efter at justitsministeren, Elsie Leung, havde aflagt besøg i Beijing sidst i februar, forlød det at viceformanden for den nationale folkekongres' udvalg for juridiske anliggender, Qiao Xiaoyang, havde udtalt at grundloven pålægger Hongkong pligt til at iværksætte artikel 23. Vicepremierminister Qian Qichen gentog i et interview til Hongkongs medier sidst i juni at 'en af de opgaver der påhviler Hongkongs regering, er at iværksætte grundlovens artikel 23'.

Umiddelbart efter at regeringsleder Tung var blevet genudnævnt i juli 2002 til endnu en 5 års embedsperiode, besluttede regeringen at tiden var inde til at fremsætte lovforslag.

Hongkong-regeringens planer fremgår i store træk af høringsoplægget. Hongkong har fra den britiske periode arvet lovgivning om forræderi, oprør, statshemmeligheder, udenlandske politiske organisationers aktiviteter og forbindelser til sådanne organisationer. Regeringen har foreslået at denne lovgivning ændres så den afspejler de nuværende forhold. Det er første gang at oprør og løsrivelse medtages som lovovertrædelser. Det foreslås i høringsoplægget at der gives beføjelse til forbyde organisationer med bånd til organisationer som er blevet forbudt på fastlandet med den begrundelse at de bringer landets sikkerhed i fare. Det anbefales endvidere i oplægget at politiet skal kunne gives særlige beføjelser til at gennemføre undersøgelser af sådanne overtrædelser ("emergency search").

Den offentlige høring sluttede den 24. december 2002. Hongkongs regering havde til hensigt at forelægge lovforslag for lovgivningsrådet inden februar 2003. Det var regeringens ønske at loven skulle være vedtaget i juli 2003, omend denne frist ikke var absolut.

Høringen, som varede tre måneder, resulterede i 97 000 indlæg og 340 000 underskrifter, hvilket er en rekord. Den første reaktion på oplægget var ret tilbageholdende, men efterhånden som tiden gik, og de politiske partier, menneskerettighedsorganisationerne, erhvervslivet og det internationale samfund begyndte at gøre indvendinger, blev artikel 23 en omtvistet politisk sag i Hongkong.

De fleste inden- og udenlandske foreninger, instanser og partier er enige i at forfatningen pålægger Hongkongs regering pligt til at iværksætte lovgivning på området. Andre, som i første omgang lagde vægt på at der ikke i Hongkong er behov for love mod løsrivelse, lægger nu stadig større vægt på vigtigheden af at forsvare borgerrettighederne og pressefriheden. The Democratic Party and the Frontier, samt vigtige inden- og udenlandske ngo'er og sammenslutninger (Amnesty International, Human Rights Watch, Hong Kong Human Rights Monitor, Hong Kong Journalists Association, mv.) går kraftigt imod forslagene om artikel 23. De har udtrykt alvorlig frygt for at frihedsrettighederne i Hongkong herved undermineres, og at Hongkongs ry for at være erhvervsvenlig lider skade.

En del af erhvervslivet har også udtrykt frygt for at artikel 23 kunne være til skade for princippet om klarhed og åbenhed i informationen. Også bankvæsenet har givet udtryk for samme bekymring.

Så godt som alle partier der deltog i debatten om artikel 23, var tilsyneladende enige om at det var umuligt uden lovforslag at vurdere hvad følgerne ville blive for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder. Mange sammenslutninger i ind- og udland, med Hongkong sagførersammenslutning i spidsen, opfordrede regeringen til at fremlægge lovforslaget i form af en 'white bill' og til at give tilsagn om endnu en offentlig høring inden der udarbejdes en 'blue bill' til førstebehandling i lovgivningsrådet. Hongkongs almindelige handelskammer understregede behovet for hurtig udformning af lovgivning til gennemførelse af artikel 23, men bakkede i øvrigt op om samme standpunkt. Den tidligere førsteminister for forvaltningen af det særlige administrative område Hongkong, Anson Chan, udtalte at 'sagen er mere kompliceret end den umiddelbart ser ud til'. Hun understregede at det er vigtigere at lovgivningen bliver korrekt end at overholde fristerne, og at en 'white bill' ville 'give alle større sikkerhed'.

Hvad angår den internationale holdning blev der afgivet udtalelse vedrørende høringsoplægget af EU, UK, USA, Canada og Australien, samt UK's og USA's handelskamre i Hongkong. EU noterede sig i sin udtalelse af 23. december 2002, at der i Hongkong var udtrykt bekymring, bl.a. med hensyn til de ekstraterritoriale virkninger af nogle af de foreslåede bestemmelser om lovovertrædelser, og den brede definition af disse overtrædelser; EU opfordrede derfor Hongkongs regering til at sørge for at hverken udformningen eller gennemførelsen af denne lovgivning undergraver retsstatens principper, og at de rettigheder og den frihed der er omhandlet i fælleserklæringen og i grundloven, beskyttes

Den 19. december 2002 vedtog Europa-Parlamentet en enstemmig beslutning hvori den opfordrede Hongkongs regering til at sørge for at forslagene om artikel 23 ikke ville blive brugt til at lukke munden på oppositionen eller indskrænke tale-, presse- og trykkefriheden, retten til frit at deltage i sammenslutninger og frit at demonstrere, retten til frit at blive medlem af fagforeninger, frit at strejke og frit at udøve andre kulturelle aktiviteter, som omhandlet i artikel 27 og 34 i grundloven. Europa-Parlamentet opfordrede ydermere regeringen til at offentliggøre et lovudkast med detaljerede bestemmelser og iværksætte yderligere høringer herom.

Hongkongs regering forsvarede sit forslag, men havde endnu ikke ved udgangen af 2002 forelagt noget lovforslag i form af en 'white bill'. Højtstående embedsmænd søgte ikke desto mindre at berolige offentligheden ved at sige at forslagene om artikel 23 ville opfylde den menneskerettigheds garanti der er givet i grundloven og i de internationale aftaler om borgerlige og politiske rettigheder og om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Regeringen ville tage forslaget op til ny vurdering på baggrund af de modtagne oplæg, og herunder bestemmelserne om besiddelse af publikationer der tilskynder til oprør, politiets efterforskningsbeføjelser og appelmuligheder i forbindelse med en eventuel indførelse af forbud mod lokale organisationer. Regeringen anførte også at den bedste beskyttelse for så vidt angår artikel 23 var grundlovens artikel 39, hvori det allerede er fastsat at ingen lov kan stadfæstes som gyldig hvis den strider mod de internationale menneskerettighedsstandarder.

Loven om artikel 23 er utvivlsomt de vigtigste og mest ømtålelige bestemmelser som er blevet vedtaget i Hongkong siden området blev overdraget i juli 1997. Loven har potentielt vidtrækkende konsekvenser for Hongkong-befolkningens frihed og livsstil. Modsætningen mellem tilhængere og modstandere bragte splittelse i Hongkongs samfund i den tre måneders periode høringsforløb. Der var to store offentlige demonstrationer om artikel 23 i december 2002, én imod (med ca. 60 000 deltagere) og én mod (med ca. 40 000 deltagere).

Den omstændighed at disse standpunkter kunne udtrykkes så frit afspejler hvor åbent og frit et samfund Hongkong er. Artikel 23 er en sag som berører kernen i princippet om 'ét land - to systemer'. Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber vil fortsætte med at overvåge dette vigtige aspekt nøje, ikke mindst hvad angår konsekvenserne heraf for overholdelsen af menneskerettighederne og de borgerlige frihedsrettigheder.

– *Bekæmpelse af terrorisme*

Som formand for OECD's gruppe for internationale finansielle foranstaltninger til bekæmpelse af hvidvask af penge (Financial Action Task Force - FATF) var Hongkong vært for denne gruppes plenarforsamling i januar og spillede en ledende rolle i udarbejdelsen af gruppens anbefalinger vedrørende hvidvask af penge.

Da Hongkong er en del af Kina, kræver centralregeringen at området træffer passende foranstaltninger til iværksættelse af FN-sikkerhedsrådets resolution UNSCR1373. Den 17. april forelagde Hongkongs regering en lov med foranstaltninger til bekæmpelse af terrorisme (FN-loven) for lovgivningsrådet. Sigtet er at styrke Hongkongs muligheder for at hindre overførsel af midler til terrorister og terroristiske organisationer.

Flere aspekter af regeringens oprindelige lovforslag var genstand for en livlig debat i lovgivningsrådet på grund af frygt for borgerrettighederne, og regeringen ændrede derfor forskellige punkter (regeringslederens beføjelser til at bekendtgøre terroristers navne og ejendom, rette til at søge godtgørelse ved appelretten osv.). Alle regeringens ændringsforslag, undtagen et, blev godkendt. Lovgivningsrådet gav anordningen om bekæmpelse af terrorisme (FN-anordningen) sin endelige godkendelse den 12. juli.

– *De første skridt i racediskriminationsbekæmpelsen*

Departementet for indenrigsanliggender skrev til 54 etniske grupper og ngo'er for at indhente deres synspunkter og forslag vedrørende racediskrimineringsspørgsmål. De fleste ngo'er var positivt indstillet til indførsel af love til bekæmpelse af racediskrimination i Hongkong. Formanden for ligestillingsudvalget tilskyndede i januar regeringen til at vedtage en lov mod racediskrimination.

Hongkongs regering reagerede ved at oprette en afdeling for racerelationer under kontoret for indenrigsanliggender, samt et udvalg for fremme af harmoniske forhold mellem racerne; heri deltager regeringsembesdmænd og repræsentanter for ngo'erne.

Disse foranstaltninger er blevet iværksat som en respons på de punkter som er blevet rejst af De Forenede Nationers udvalg for bekæmpelse af racediskrimination, da dennes formand Ian Diaconu aflagde besøg i Hongkong i begyndelsen af november 2002. Han forelagde igen udvalgets bekymring med hensyn til mangelen på en racediskriminationslov i Hongkong. Hongkongs regering bekræftede at man havde iværksat en offentlig høring; der var imidlertid ikke truffet nogen endelig beslutning endnu.

5. FORSAMLINGS- OG DEMONSTRATIONSFRIHED

Hongkongs befolkning har bevaret sine grundlæggende rettigheder, og herunder frihedsrettigheder, efter overdragelsen, og der er blevet afholdt mange demonstrationer og protestaktion gennem hele året. Udøvelsen af disse rettigheder har imidlertid medført en række sager og kontroverser på grund af regeringens behandling af demonstrationerne.

Tre Hongkong-aktivister fra den radikale 5.-april gruppe trodsede anordningen om offentlig ro og orden ved at organisere et protestmøde den 10. februar uden først at have indhentet politiets tilladelse. De blev senere arresteret den 9. maj og sat under anklage for at have organiseret et møde uden den nødvendige tilladelse. Dette er en væsentlig nyudvikling, idet Hongkongs regering siden overdragelsen ellers har faret med lempe over for sådanne demonstrationer: ingen specifikke grupper er nogen sinde blevet retsforfulgt for at have overtrådt anordningen om offentlig ro og orden.

De tre politiske aktivister blev fundet skyldige af en lokal domstol den 25. november 2002. De fik en advarsel og blev idømt en betinget bøde på 500 HKD med en løbetid på tre måneder. Overdommeren afviste deres påstand om at anordningen om offentlig ro og orden krænkede grundloven og anordningen om borgerrettigheder. Justitsminister Elsie Leung afviste udtalelse om at sagen var politisk begrundet. Hendes argument var at sagen var blevet bragt for retten for afklaring på hovedspørgsmålet, dvs. hvorvidt der var begået en lovovertrædelse eller ej.

Efter at den højeste appelret havde afsagt dom den 10. januar i sagen om opholdsret, afholdt forskellige personer som havde fået deres ansøgning afvist, en række demonstrationer i Chater Garden, der ligger ved siden af lovgivningsrådets bygning. Den 24. april blev 300 politibetjente - samt immigrationspersonale - sat ind for at rydde Chater Garden for opholdsretsansøgere som nægtede at lade sig sende tilbage til det kinesiske fastland. Denne aktion fandt sted blot én dag efter at mere end 100 ansøgere i protest over deres behandling havde holdt sikkerhedsminister Regina Yip blokeret i en time i hendes bil uden for lovgivningsrådet. Det kom til håndgemæng under aktionen, og politiet lagde to journalister i håndjern. Denne episode fremkaldte stor kritik fra medierne og visse medlemmer af den lovgivende forsamling som beskyldte politiet for overdreven magtudøvelse og undertrykkelse af pressefriheden.

Den 1. oktober blev en aktivist pågrebet i at brænde det kinesiske flag under en protest som den radikale 5. april-bevægelse havde organiseret mod fejringen af nationaldagen. Den nye direktør for centralregeringens forbindelseskantor, Gao Siren, appellerede til politiet om at retsforfølge aktivisten for at have overtrådt anordningen om nationalflaget. Denne appel blev kritiseret af prodemokratiske medlemmer af den lovgivende forsamling og af menneskerettighedsaktivister som indblanding i Hongkong-regeringens anliggender. Sikkerhedsminister Regina Yip sagde at justitsdepartementet ville træffe afgørelse om hvorvidt demonstranten skulle retsforfølges, på grundlag af det forelagte bevismateriale.

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber forstår at det er nødvendigt at opretholde den offentlige ro og orden, men håber dog at dette ikke berører lovlig udøvelse af forsamlings- og demonstrationsfriheden.

6. ØKONOMIEN

Hongkongs økonomi har gennemgået en alvorlig tilpasningsproces i årene efter den asiatiske finanskriser. Denne tendens blev yderligere skærpet i 2002. Priserne på formuegenstande og lønningerne fortsatte med at falde. Eksportsektoren kom stærkt igen i andel halvår, men den indenlandske efterspørgsel var fortsat svag og investeringerne fortsatte deres nedadgående tendens. Der var i 2002 en beskeden vækst i BNP på 2,3 % i faste priser.

To vigtige økonomiske anliggender var især genstand for offentlighedens opmærksomhed: underskuddet på statens finanser og arbejdsløsheden, der begge toppede i 2002. Hongkong-regeringen var under kraftigt pres for at finde en hurtig løsning på disse problemer.

Staten registrerede et voksende finansunderskud to år i træk; dette er i modsætning til tidligere års praksis hvor den budgettet enten balancerede eller kun udviste et lille underskud. Underskuddet på statens finanser nåede i 2002-2003 op på 70 mia. HKD, dvs. svarende til ca. 5,5 % af BNP; dette fulgte efter et underskud på 65,6 mia. HKD i 2001-2002. Underskuddet

skyldtes en kombination af cykliske og strukturelle faktorer. Blandt andet kan nævnes faldende indtægter fra skat på salg af jord og ejendom, som tidligere har været en vigtig indkomstkilde. På udgiftssiden er et forsøg på at foretage en nedskæring i administrationens lønninger stødt på hindringer af retlig og forfatningsmæssig art. Afvikling af underskuddet bliver en af de vigtigste politiske opgaver for Hongkongs regering i de kommende år.

Hongkong har imidlertid fortsat en komfortabel stilling hvad angår reserverne. De var på 303 mia. HKD ved udgangen af finansåret 2002-2003 og på 369,8 mia. HKD ved udgangen af 2001-2002.

Arbejdsløshedsprocenten toppede med 7,8 % midt på året; den faldt til 7,2 % ved udgangen af året. På trods af de forskellige cykliske faktorer under de økonomiske lavkonjunkturer kunne der konstateres en stigende tendens til at flytte forskellige former for serviceydelser til fastlandet. Dette berørte især midaldrende, mindre kvalificerede og mindre veluddannede personer, samt arbejdstagere inden for industri og byggeri.

Ejendomssektoren, som gennem de tidligere år har ydet et stort bidrag til væksten, havde et dårligt år, og regeringen forsøgte derfor at sætte gang i markedet ved at indføre et række ny byggeriforanstaltninger i november. Som led i disse har man suspenderet salget af kommunale boliger til lavindkomstgrupper, og salget af jord er blevet blokeret indtil udgangen af 2003. Formålet med disse foranstaltninger er at rette op på det store udbud og undgå konkurrence med den private sektor.

Hvad angår udenrigshandelen, har Hongkongs eksport af varer og tjenesteydelser til fastlandet været stadig voksende. Mere end 90 % af Hongkongs samlede udførsel var genudførsel. Af den samlede genudførsel havde ca. 60 % oprindelse i Kina, og 40 % af varerne havde Kina som bestemmelsessted. Vareeksporten til Kina havde et godt år i 2002. Den lokale turist- og detailsektors økonomi blev stimuleret af besøgende fra Kina. Kvotaordningen for Hongkong-gruppetursordningen for kinesiske turister blev afskaffet i januar 2002, hvilket øgede antallet af besøgende ganske overordentligt. Antallet af besøgende fra det kinesiske fastland voksede i 2002 med 53 % i forholdet til året forinden (ca. 6,8 mio.): de udgjorde ca. 40 % af det samlede antal, og Kina står dermed øverst på listen over de lande hvorfra turister besøger Hongkong.

Der har været en betydelig udvikling i etableringen af nærmere forbindelser til det kinesiske fastland, og i første række deltaet omkring Pearl River. Hongkongs regering har aktivt støttet forslaget om at bygge en bro mellem Hongkong, Macao og Zhuhai. Man er nået langt med planlægningen af den vestlige trafikforbindelse mellem Hongkong og Shenzhen, som forventes færdigbygget i 2005. Man nåede til enighed om at tillade besøg af et døgn varighed via Lok Ma Chau/Huanggang overgangsstedet. Man konstaterede en yderligere liberalisering af persontrafikken mellem de to steder.

Hongkongs regering og centralregeringen indledte i januar 2002 konsultationer om en ordning med henblik på et tættere økonomisk partnerskab (CEPA). Definitionen af hvilke Hongkong-virksomheder der kan drage fordel af den foreslåede bilaterale ordning, var et af de anliggender som gav anledning til en del uro i erhvervslivet. Både fra Hongkong og det kinesiske fastland blev det imidlertid gentaget at ordningen ville være i overensstemmelse med Verdenshandelsorganisationens bestemmelser. Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber vil overvåge at den endelige ordning bliver forenelig med

Verdenshandelsorganisationens bestemmelser, og at den ikke kommer til at medføre diskrimination af udenlandske virksomheder som er etableret i Hongkong.

Verdenshandelsorganisationen gennemførte i 2002 en undersøgelse af Hongkongs handelspolitik, den anden efter oprettelsen af det særlige administrative område Hongkong i 1997. Konklusionen heraf var at Hongkongs institutioner og politik stort set var uændret efter overdragelsen til Kina, og at princippet om 'ét land - to systemer' var overholdt. Hongkong har også opretholdt sin traditionelle åbne holdning til handel og investering. Det blev imidlertid også konstateret at mangelen på en passende lovgivning kunne virke hæmmende på en effektiv håndhævelse af princippet om redelig konkurrence i Hongkong.

7. RELATIONERNE MELLEM DEN EUROPÆISKE UNION OG HONGKONG

– Gensidige besøg og kontakter på højere niveau

Som de foregående år fortsatte EU og Hongkong med at styrke deres indbyrdes relationer ved gensidige besøg. Kommissionsmedlem Michel Barnier aflagde et kort besøg i Hongkong ved udgangen af januar, hvor han mødtes med regeringslederen Tung Chee Hwa og drøftede de politiske og økonomiske forhold i både EU og Hongkong.

Førsteministeren for administration, Donald Tsang, aflagde sit andet officielle besøg hos Kommissionen i maj (det første fandt sted i november 2001). Under dette mødtes han med formanden for Kommissionen, Romano Prodi, og kommissionsmedlem Pascal Lamy og António Vitorino. Drøftelserne vedrørte udviklingen i Hongkong og i relationerne mellem EU og Hongkong i løbet af de fem år der er gået efter områdets overdragelse til Kina den 1. juli 1997. Af andre emner som blev behandlet under Donald Tsangs besøg, kan nævnes toldsamarbejdsaftalen mellem EU og Hongkong og det afsluttende arbejde vedrørende aftalen mellem EF og Hongkong om tilbagetagelse af personer.

I tilslutning til internationale arrangementer har der også været kontakt mellem Pascal Lamy og ministeren for handel og industri, dvs. først Brian Chau og derefter Henry Lang. Drøftelserne vedrørte først og fremmest de multilaterale Doga-forhandlinger om samhandel og udviklingen i samhandelen mellem Hongkong og det kinesiske fastland.

Formanden for Hongkongs lovgivningsråd, Rita Fan, besøgte Europa-Parlamentet i både Strasbourg og Bruxelles i september. Formålet med hendes besøg var at undersøge Europa-Parlamentets faciliteter og arkitektur da lovgivningsrådet planlægger at bygge et nyt kompleks i 2007. Hun havde også vigtige politiske møder med medlemmer af Europa-Parlamentet. Hun blev modtaget af Europa-Parlamentets næstformand, Joan Colom i Naval, formanden for Europa-Parlamentets delegation i Kina, Hongkong og Macao, Elly Plooi-j-van Gorsel, og Europa-Parlamentets generalsekretær, Julian Priestley.

En delegation fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg, under ledelse af formanden for studiegruppen for relationerne mellem EU og Kina, Sukhdev Sharma, aflagde besøg i Hongkong i juli. Delegationen mødte med lokale ngo'er, menneskerettighedsgrupper og akademikere. Der blev lagt fokus på økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter, samt menneskerettighedsaspekter.

– ***Aftalen mellem EF og Hongkong om tilbagetagelse***

Den 27. november 2002 blev der i Bruxelles undertegnet en aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og den særlige administrative region Hongkong i folkerepublikken Kina om tilbagetagelse af personer som har bosat sig uden tilladelse. Denne aftale er den allerførste aftale der er indgået mellem Det Europæiske Fællesskab og et tredjeland. Denne aftale giver Hongkong og EF mulighed for hurtigt og effektivt at identificere og hjemsende personer som ulovligt opholder sig på parternes territorier.

Aftalen blev på Kommissionens vegne undertegnet i fællesskab af Christopher Patten og António Vitorino, som er ansvarlige for henholdsvis forbindelse til tredjelande og retlige og indre anliggender, og på Hongkongs vegne af finansminister Antony Leung. Den følger efter den beslutning som Fællesskabet traf i marts 2001 om at tillade visafri indrejse for personer med pas fra det særlige administrative område Hongkong.

Forhandlingerne om denne aftale blev afsluttet ved udgangen af 2001, og aftalen blev paraferet den 22. november 2001 i forbindelse med et besøg som Hongkongs førsteminister for administration, Donald Tsang, aflagde i Bruxelles. Indgåelsen af tilbagetagelsesaftalen er et led i EU's strategi for bekæmpelse af ulovlig indvandring. Denne strategi blev vedtaget af Det Europæiske Råd på møder i Tampere, Laaken og Sevilla. Christopher Patten og António Vitorino understregede hvor vigtig en rolle sådanne aftaler kommer til at spille i denne forbindelse.

Christopher Patten og Antony Leung udvekslede også synspunkter vedrørende Hongkongs generelle politiske og økonomiske situation og områdets udsigter, Hongkong-regeringens finans- og budgetpolitik, og om udbygningen af de økonomiske bånd til det kinesiske fastland, og ikke mindst Pearl River Deltaet.

– ***Toldsamarbejde***

Toldsamarbejdet mellem Det Europæiske Fællesskab og regeringen for det særlige administrative område Hongkong fortsatte i 2002, med udgangspunkt i 1999-aftalen om samarbejde og gensidig administrativ bistand i toldsager. Det fjerde møde i det fælles toldsamarbejdsudvalg sluttede i Hongkong den 5. december, med konstruktive og positive resultater.

- ***Intellektuel ejendomsret***

Trods et yderst komplet opbud af retlige og administrative midler til beskyttelse af den intellektuelle ejendomsret, har flere EU-virksomheder påpeget at der har været en kraftig stigning i omfanget af forfalskede varer der passerer gennem Hongkong, ikke mindst inden for luksusvarer og ny informations- og kommunikationsteknologi. Hertil kommer at de seneste beslaglæggelser af forfalskede lægemidler i Hongkong giver anledning til bekymring hos EU's lægemiddelsektor.

– ***Samarbejdsudvalg for erhvervslivet***

Samarbejdsudvalget for erhvervslivet danner forum for repræsentanter for erhvervslivet i EU og i Hongkong med henblik på drøftelse af den økonomiske udvikling og andre emner af gensidig interesse. Udvalget afholdt 4. plenarforsamling i Bruxelles, den 21.-22. maj med deltagelse af kommissionsmedlem Pascal Lamy og førsteminister Donald Tsang, som begge holdt tale ved åbningsmiddagen. Begge parter deltog i mødet på højt niveau. Hongkong lagde vægt på økonomisk integration i Pearl River deltaet, medens EU fremhævede realiseringen af den økonomiske og monetære union og den politiske betydning heraf.

– ***EU's tilstedeværelse og interesser i Hongkong***

EU var Hongkongs tredjestørste leverandør i 2002, efter det kinesiske fastland og Japan, og var det tredjestørste marked for Hongkongs eksport, efter det kinesiske fastland og De Forenede Stater. Den samlede samhandel faldt yderligere, til 29,6 mia. EUR (import fra Hongkong: 9,7 mia. EUR; eksport til Hongkong: 19,9 mia. EUR, dvs. et overskud på 10 mia. EUR i EU's favør).

Med hensyn til udenlandsk investering var EU den fjerdestørste leverandør af eksterne investeringsmidler til Hongkong i 2001, efter det kinesiske fastland, de britiske Jomfruøer og Bermuda. Den samlede investering fra EU nåede op på 7 mia. HKD, dvs. svarende til 1 mia. EUR, i 2001. Beholdningen af direkte investeringer fra EU androg 289,2 mia. HKD (41,2 mia. EUR), svarende til 8,8 % af den samlede investering.

EU's virksomheder udgør en vigtig gruppe blandt de selskaber der driver virksomhed på markedet for finansielle tjenesteydelser i Hongkong. Inden for forsikringsvæsenet var EU i 2002 stadig førende med hensyn til antallet af udenlandske forsikringsselskaber der driver virksomhed i Hongkong. Af de i alt 107 udenlandske banker som ved udgangen af december 2002 havde tilladelse til at drive virksomhed i Hongkong, var de 36 fra EU; EU har dermed det største antal banker i Hongkong,

For så vidt angår offentlige anlægsarbejder, kan det anføres at EU-virksomheder i 2002 fik tildelt kontrakter på i alt 46 mio. EUR.

I 2002 havde 266 EU-virksomheder regionalt hovedkvarter og 572 regionale kontorer i Hongkong. Det skønnes at 40 330 EU-borgere havde bopæl i Hongkong ved udgangen af 2002.

8. KONKLUSION

Indførelsen af et ansvarlighedsfremmende system inden for regeringen samtidig med starten på regeringslederens anden embedsperiode er et første skridt på vejen til en mere demokratisk forfatningsmæssig ordning. Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber håber at dette første skridt vil blive fulgt op med en offentlig høring om indførelse af almindelig stemmeret i forbindelse med valg af regeringsleder og medlemmer af lovgivningsrådet, som omhandlet i grundloven.

Kommissionen hilser høringen vedrørende artikel 23 velkommen. Det fremgår af denne høring at Hongkongs befolkning lægger stor vægt på overholdelsen af retsstatens principper og de fundamentale frihedsrettigheder. Mange frygtede at implementeringen af grundlovens artikel 23 ville true disse frihedsrettigheder, som er karakteristiske for Hongkongs system. Kommissionen finder det opmuntrende, at Hongkongs regering ændrede sit første forslag for at tilgodese befolkningens reaktion og forslag, og den opfordrer Hongkongs regering til at fortsætte med at tage hensyn til de meninger som Hongkongs befolkning og det internationale samfund giver udtryk for.

Kommissionen mener at overholdelse af retsstatens principper og de fundamentale frihedsrettigheder som er hjemlet i grundloven og i de internationale pagter om menneskerettighederne er forudsætningen for et frit og pulserende samfund i Hongkong. Den vil fortsætte med nøje at overvåge implementeringen af artikel 23 både før og efter vedtagelsen af ny lovgivning.

Kommissionen noterer sig at der finder konsultationer sted mellem det kinesiske fastland og Hongkongs regering vedrørende en ordning for et tættere økonomisk partnerskab (CEPA). En sådan ordning bør være forenelig med Verdenshandelsorganisationen og må ikke diskriminere mod andre medlemmer af Verdenshandelsorganisationen. En yderligere integrering af Hongkong og det kinesiske fastland vil være til gavn for begge parter, forudsat at Hongkong får mulighed for at bevare sin individuelle personlighed inden for rammerne af 'ét land - to systemer' princippet.

Undertegnelsen af en tilbagetagelsesaftale i november var en vigtig milepæl i EU's og Hongkongs relationer, og Kommissionen ser frem til aftalens ikrafttrædelse i 2003.

Hongkongs økonomiske justering er forståeligt nok både en lang og vanskelig proces. Hongkongs befolkning bør kunne bevare tilliden til den fremtidige økonomiske udvikling og fortsætte med at drage det fulde udbytte af de aktiver som Hongkong kan byde på som et internationalt finanscentrum takket være sin serviceorienterede økonomi.